

Hrvatska banka za obnovu i razvitak

Odluka o općim uvjetima kreditnog poslovanja

Hrvatske banke za obnovu i razvitak

- pročišćeni tekst -

U Zagrebu, svibanj 2007. godine

Sadržaj

1. Uvod.....	3
2. Način djelovanja HBOR-a	3
3. Program kreditiranja	3
4. Osnovni postupci obrade kreditnog zahtjeva	3
5. Kreditna aktivnost HBOR-a	4
5.1. Vrste kredita.....	4
5.2. Namjena kredita	4
5.3. Iznos kredita.....	4
5.4. Udio	5
5.5. Rok korištenja	6
5.6. Način korištenja kredita.....	6
5.7. Otplata kredita.....	7
5.8. Valutna klauzula	7
5.8.0. Krediti uz dvosmjernu valutnu klauzulu	8
5.8.1. Krediti uz dvosmjernu valutnu klauzulu – namjenska inozemna sredstva.....	8
5.8.2. Krediti uz jednosmjernu valutnu klauzulu.....	8
5.9. Kamata i naknada.....	9
5.10. Redoslijed naplate	9
5.11. Izmjena uvjeta.....	10
6. Poslovi u ime i za račun drugih	10
7. Osiguranje urednog vraćanja kredita	10
8. Raskid ili otkaz ugovora o kreditu.....	11
9. Sporovi	11
10. Završni dio.....	11

1. Uvod

Ovom Odlukom reguliraju se pojedina pitanja koja su bitna za kreditno poslovanje Hrvatske banke za obnovu i razvitak (u daljnjem tekstu: HBOR) u zemlji i u inozemstvu, a zajednička su za programe kreditiranja koje provodi HBOR.

Odluka se ne mora nužno primjenjivati na mandatne i komisione poslove koje obavlja HBOR.

2. Način djelovanja HBOR-a

HBOR obavlja svoju kreditnu aktivnost temeljem posebno donesenih programa kreditiranja. Programi kreditiranja su iskaz kreditne politike HBOR-a.

HBOR provodi programe kreditiranja:

- posredstvom poslovnih banaka i
- direktnim kreditiranjem.

3. Program kreditiranja

Programom kreditiranja HBOR utvrđuje ciljnu skupinu korisnika kredita te druge bitne elemente, a naročito:

- način provođenja programa,
- namjenu za koju se mogu koristiti sredstva,
- eventualna ograničenja u visini kredita,
- udio investitora,
- rokove korištenja, počeka i otplate kredita,
- kamatnu stopu ili način formiranje iste i
- naknade.

Program kreditiranja ujedno je i osnovna informacija korisnicima kredita te se u okviru njega mogu navoditi i druge korisne informacije, kao primjerice potrebna dokumentacija za obradu zahtjeva, instrumenti osiguranja naplate kredita i sl.

Program kreditiranja neće predstavljati formalne i administrativne prepreke za razmatranje i onih zahtjeva za kredit koji u potpunosti ne udovoljavaju njegovim kriterijima, o čemu Odluku donosi nadležno tijelo HBOR-a.

4. Osnovni postupci obrade kreditnog zahtjeva

Postupak obrade kreditnog zahtjeva utvrđen je posebnim dokumentom, a razlikuje se ovisno o tome da li se kreditiranje obavlja direktno ili posredstvom poslovnih banaka.

U osnovnim crtama postupak se sastoji od sljedećih koraka:

- zaprimanje, evidentiranje i provjera formalne ispravnosti zahtjeva,

- ocjena zahtjeva s financijskog i nefinancijskog aspekta,
- izrada kreditnog prijedloga,
- odlučivanje,
- ugovaranje,
- zasnivanje instrumenata osiguranja i
- korištenje.

5. Kreditna aktivnost HBOR-a

5.1. Vrste kredita

HBOR u pravilu odobrava dugoročne kredite.

Kreditni mogu biti odobreni u:

- kunama,
- kunama uz valutnu klauzulu i
- u stranoj valuti.

5.2. Namjena kredita

HBOR odobrava namjenske kredite. Prihvatljiva namjena kredita utvrđuje se programima kreditiranja.

Pri ugovaranju namjene kredita HBOR će težiti ugovaranju osnovnih grupa i iznosa pojedinih namjena.

HBOR obvezno ugovara i pravo kontrole namjenskog korištenja kredita. Kod kredita koje plasira preko poslovnih banaka, HBOR ugovara obvezu kontrole poslovnoj banci, ali ujedno zadržava pravo kontrole namjenskog korištenja kredita i kod poslovne banke i kod krajnjeg korisnika.

Za slučaj nenamjenskog korištenja kredita, HBOR ugovara mogućnost otkaza ugovora te plaćanje zateznih kamata od dana korištenja kredita.

5.3. Iznos kredita

HBOR može ograničiti najviši i najniži iznos kredita.

Ako je to slučaj, tada se to ograničenje navodi u programu kreditiranja. Pri poštivanju zadanih ograničenja, HBOR će odstupanja koja su u okvirima do oko 5% u odnosu na zadane smatrati prihvatljivim.

U slučajevima kad iznos kredita nije ograničen, smatra se da moguća visina kredita zavisi od potrebne veličine ulaganja, mogućnosti povrata kredita te kvalitete i vrijednosti ponuđenih instrumenata osiguranja.

5.4. Udio

HBOR kreditira samo određeni postotak predračunske vrijednosti investicije koji se utvrđuje u programu kreditiranja.

HBOR može kreditirati i do 100% predračunske vrijednosti investicije u slučaju kada se investicija realizira na području od posebne državne skrbi, otocima, brdsko-planinskim područjima, u slučaju kad je investitor imao izravne ratne štete, ako je investitor fizička osoba i to prognanik povratnik i/ili stradalnik Domovinskog rata ili ukoliko se radi o ulaganju u skladu s uvjetima iz Operativnih programa Vlade RH.

HBOR će u pravilu prihvaćati kao udjel u investiciji:

- novčana sredstva investitora,
- osnovna sredstva investitora pribavljena radi realizacije investicije,
- kreditna sredstva drugih financijskih institucija,
- novčana sredstva drugih pravnih ili fizičkih osoba,
- robni kredit dobavljača,
- ulog drugih pravnih i fizičkih osoba (u novcu i stvarima).

Investitor, u pravilu, treba dokazati da je za realizaciju investicije upotrijebio:

- vlastiti udjel u novčanim sredstvima: preslikom izvoda o novčanim transakcijama s poslovnog računa na poslovni račun dobavljača / izvođača radova,
- osnovna sredstva investitora pribavljena radi realizacije investicije: evidencijom istih u popisu dugotrajne imovine obrta odnosno u poslovnim knjigama društva,
- kreditna sredstva drugih financijskih institucija: evidencijom sredstava u poslovnim knjigama i preslikama ugovora te preslikom dokumentacije o utrošenim sredstvima,
- novčana sredstva drugih pravnih ili fizičkih osoba: evidencijom sredstava u poslovnim knjigama i preslikama ugovora, te preslikom dokumentacije o utrošenim sredstvima,
- robni kredit dobavljača: zaključenim ugovorom s dobavljačem i evidencijom u poslovnim knjigama,
- ulog drugih pravnih i fizičkih osoba (u novcu i stvarima): preslikom ugovora i dokumentacije o provedenim transakcijama.

Pored navedenog, kao dokaz o utrošenom vlastitom udjelu i drugim izvorima prihvaćat će se i Zapisnik o obavljenoj kontroli namjenskog korištenja sredstava od strane stručnih službi HBOR-a.

5.5. Rok korištenja

Rok korištenja kredita odobrava se do 12 mjeseci od datuma upisanog na ugovoru o kreditu, ali se na zahtjev može odobriti i duži, odnosno kraći rok ovisno o dinamici ulaganja.

Rok korištenja kredita ugovara se navođenjem datuma do kojeg se može koristiti kredit. Izabrani datum u pravilu može biti samo datum zadnjeg dana u mjesecu, a ne neki drugi datum.

5.6. Način korištenja kredita

Nakon potpisivanja ugovora, kredit se može koristiti, ako su ispunjeni sljedeći preduvjeti:

- moraju biti pribavljeni instrumenti osiguranja,
- naknada za obradu kreditnog zahtjeva mora biti plaćena i
- ne smiju postojati dospjele, a neizmirene obveze prema HBOR-u po drugoj osnovi.

Ako postoje dodatni preduvjeti za korištenje kredita, isti će se definirati ugovorom o kreditu.

HBOR ograničava broj isplata iz kredita na 4 do 6, ali će pri ugovaranju uvažiti i drukčije zahtjeve, ako su oni opravdani s obzirom na logiku ulaganja.

Isplata se obavlja na bazi pisanog i dokumentiranog zahtjeva. HBOR prije isplate sredstava obavlja kontrolu postavljenog zahtjeva za isplatu.

Kod plasmana preko poslovnih banaka, osim ako je riječ o inozemnim poslovnim bankama, zahtjev za isplatu sredstava prema HBOR-u podnosi poslovna banka. Poslovna banka dužna je prethodno obaviti kontrolu zahtjeva. Poslovna banka nije, uz zahtjev za isplatu sredstava, obvezna HBOR-u priložiti dokumentaciju, ali ju je dužna čuvati i u slučaju potrebe dati na uvid HBOR-u. Kod direktnih kredita odobrenih inozemnim poslovnim bankama, zahtjev za isplatu sredstava prema HBOR-u podnosi izvoznik.

Kod direktnih kredita HBOR, u pravilu, ne izvršava isplate korisniku kredita, već po njegovom nalogu direktno njegovim dobavljačima ili izvođačima radova. Ako se radi o plasmanu preko poslovne banke, HBOR isplaćuje sredstva poslovnoj banci te od nje očekuje istovjetan način isplate (prema dobavljačima i sl.) krajnjeg korisnika kredita.

Kod direktnih kredita, isplata predujma za kupnju investicijske opreme ili izvođenje građevinskih radova moguća je najviše do 30% od ugovorene vrijednosti opreme ili radova. Isplata predujma u većem iznosu moguća je uz suglasnost nadležnog tijela HBOR-a koje je kredit i odobrilo (Kreditni odbor, Uprava ili Nadzorni odbor) ili ukoliko korisnik kredita za povrat predujma isходи jamstvo poslovne banke prihvatljive za HBOR. Navedene odredbe iz ovog stavka neće se primjenjivati kod ugovorene vrijednosti opreme ili radova do iznosa od 100.000,00 kn.

Kod kreditnih poslova s inozemstvom isplata se izvršava direktno na račun izvoznika u njegovoj poslovnoj banci.

Refundaciju sredstava za već izvršena plaćanja HBOR će prihvaćati iznimno i samo u slučaju da je s time bio upoznat prije donošenja odluke o kreditu u okviru postavljenog zahtjeva za

odobrenje kredita ili u slučaju da je do tih isplata došlo nakon što je korisnik kredita već podnio HBOR-u zahtjev za odobrenje kredita. Granične slučajeve u ovom smislu HBOR će rješavati logički i neformalno.

Ako HBOR obavlja svoju aktivnost refinanciranjem kredita koje su poslovne banke odobrile i isplatile krajnjim korisnicima, poslovna banka može koristiti sredstva na bazi zahtjeva koji sadrži specifikaciju ulaganja po krajnjim korisnicima kredita i namjenama. Poslovna banka je dužna pribaviti i čuvati dokumentaciju koja HBOR-u omogućuje kontrolu.

5.7. Otplata kredita

Otplata kredita sastoji se od razdoblja počeka i otplate glavnice, a utvrđuje se programima kreditiranja i definira brojem godina.

Podrazumijeva se da je poček uključen u navedeni rok otplate, osim ako izričito nije drukčije navedeno.

Poček podrazumijeva razdoblje u vijeku kredita za vrijeme kojeg korisnik kredita nije u obvezi otplate glavnice kredita, već je samo u obvezi plaćanja kamata.

U ugovorima o kreditu podrazumijeva se da poček teče unutar vremenskog razdoblja koje je definirano datumom krajnjeg roka korištenja kredita i datumom dospeljeća prvog obroka kredita.

Kredit se prenosi u otplatu na dan koji je ugovoren kao datum krajnjeg roka korištenja kredita, bez obzira na to kada je unutar dopuštenog roka kredit u cijelosti iskorišten.

Kod kreditnih poslova s inozemstvom datum prelaska kredita u otplatu definiran je u pravilu potpisivanjem konačnog zapisnika o primopredaji robe ili radova/usluga.

Ako kredit nije u cijelosti iskorišten, a nije donesena odluka o produženju roka korištenja kredita, u otplatu se prenosi iskorišteni iznos kredita. U tom slučaju se na neiskorišteni iznos kredita obračunava naknada za odustajanje od korištenja kredita.

Rok otplate kredita ugovara se na način da se navede broj obroka i datum dospeljeća prve rate. Izabrani datum može biti samo datum zadnjeg dana u mjesecu, a ne neki drugi datum.

Kod kreditnih poslova s inozemstvom datum dospeljeća prve rate u pravilu je šest mjeseci od datuma prelaska kredita u otplatu.

Otplata kredita u pravilu se ugovara u jednakim tromjesečnim obrocima. Uprava HBOR-a ovlaštena je na zahtjev odobriti i otplatu u anuitetima, a u slučaju opravdane potrebe ovlaštena je odobriti i otplatu u nejednakim obrocima ili u obrocima, odnosno anuitetima koji su vezani za drugo vremensko razdoblje (npr. mjesečno, polugodišnje i sl.). Kod kreditnih poslova s inozemstvom otplata kredita se ugovara prema pravilima utvrđenim u kreditnim programima, a u skladu s OECD-ovim konsenzusom.

5.8. Valutna klauzula

Kredit u kunama uz valutnu klauzulu mogu se ugovarati uz dvosmjernu i jednosmjernu valutnu klauzulu.

Ugovaranje kredita uz valutnu klauzulu podrazumijeva da se obračuni svih vrsta kamata i naknada obavljaju na osnovicu u valuti koja je definirana po valutnoj klauzuli te da se plaćanja izvršavaju na način kako ih je definirala valutna klauzula.

Sve isplate iz kredita te obveze vraćanja kredita u kunama obračunavaju se primjenom valutne klauzule.

U slučaju prestanka valute na koju je vezana valutna klauzula, smatra se da je valutna klauzula nadalje definirana valutom koja ju je zamijenila i to po istim pravilima konverzije koja su primijenjena u zamjeni valuta.

5.8.0. Krediti uz dvosmjernu valutnu klauzulu

Za kredite direktnim korisnicima i kredite poslovnim bankama HBOR ugovara dvosmjernu valutnu klauzulu.

Kredit se odobrava i ugovara u kunama uz dvosmjernu valutnu klauzulu. Odobreni iznos kredita u kunama na dan podnošenja prijedloga za odobrenje kredita preračunava se po srednjem tečaju HNB-a u protuvrijednost valute za jedinicu strane valute u kojoj je ugovorena valutna klauzula. Iznos u valuti predstavlja zaduženje korisnika kredita.

Kredit ugovoren uz dvosmjernu valutnu klauzulu puštaju se u tečaj u kunama po srednjem tečaju HNB-a na dan isplate kredita do iznosa u valuti. Povrat kredita u kunama obračunava se primjenom srednjeg tečaja HNB-a na dan uplate za jedinicu strane valute u kojoj je ugovorena valutna klauzula.

5.8.1. Krediti uz dvosmjernu valutnu klauzulu - namjenska inozemna sredstva

Za kredite koji se djelomično ili u cijelosti financiraju ili refinanciraju iz namjenskih inozemnih sredstava, HBOR ugovara dvosmjernu valutnu klauzulu.

Kredit se odobrava i ugovara u protuvrijednosti valute uz koju je ugovorena valutna klauzula.

Kredit ugovoren uz dvosmjernu valutnu klauzulu puštaju se u tečaj po srednjem tečaju HNB-a na dan isplate kredita do odobrenog iznosa u valuti.

Valutna klauzula veže se uz valutu u kojoj je osiguran inozemni izvor sredstava.

Povrat kredita u kunama obračunava se primjenom prodajnog tečaja HNB-a na dan uplate za jedinicu strane valute u kojoj je ugovorena valutna klauzula.

5.8.2. Krediti uz jednosmjernu valutnu klauzulu

Kod kunskih kredita ugovorenih uz jednosmjernu valutnu klauzulu, iznos danog kredita u kunama, obračunat po srednjem tečaju HNB-a za jedinicu strane valute u kojoj je ugovorena valutna klauzula na dan puštanja u tečaj svake pojedine tranše kredita, predstavlja protuvrijednost u valuti kojom se zadužuje korisnik kredita.

Kreditu ugovoreni uz jednosmjernu valutnu klauzulu puštaju se u tečaj do odobrenog iznosa kuna.

Svaki povrat kredita izvršen u kunama obračunava se u valuti ugovorene valutne klauzule po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke za jedinicu valute na dan plaćanja i u tom iznosu obračunava kao povrat čitavog ili dijela danog kredita u deviznoj protuvrijednosti.

Povrat kredita u kunama obračunava se primjenom srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke za jedinicu valute u kojoj je ugovorena valutna klauzula na dan uplate, s time da povrat kredita ne može biti po nižem tečaju od ponderiranog prosjeka tečajeva koji su primijenjeni pri korištenju kredita.

5.9. Kamata i naknada

Vrste i visina kamatnih stopa ili način njihovog formiranja određuju se programom kreditiranja.

Ugovaranje, obračun i naplata kamata određuju se Odlukom o kamatnim stopama HBOR-a, a način njihova obračuna i naplate Pravilnikom o načinu i rokovima obračuna kamata. U slučaju kada se navedena Odluka ili Pravilnik ne mogu u cijelosti primijeniti, ugovaranje, obračun i naplata kamata određeni su ugovorom o kreditu između HBOR-a i korisnika.

U slučaju direktnog kreditnog plasmana, bez posredstva poslovnih banaka, HBOR primjenjuje kamatnu stopu koja bi se krajnjem korisniku obračunala u slučaju da se posao obavlja preko poslovne banke, osim kad je riječ o kreditnim poslovima s inozemstvom.

Vrste i visina naknada kao i način njihova obračuna regulira se Odlukom o naknadama za usluge koje obavlja HBOR s Pravilnikom o načinu obračuna naknada (u daljnjem tekstu: Odluka o naknadama).

Ugovorima o kreditu HBOR će ugovarati sljedeće naknade:

- naknadu za obradu zahtjeva,
- naknadu za rezervaciju sredstava i
- naknadu za prijevremenu otplatu kredita.

Ovisno o prirodi posla HBOR će ugovarati i druge vrste naknade, ako se iste predviđaju Odlukom o naknadama.

5.10. Redoslijed naplate

Kad korisnik kredita izvršava plaćanje svojih obveza, a plaćeni iznos je manji od ukupne dospjele obveze, HBOR će, bez obzira na opisanu svrhu doznake, najprije zatvoriti zateznu kamatu po svim osnovama, zatim naknadu, pa redovnu kamatu, a ostatkom iznosa zatvara glavicu. Ovaj redoslijed naplate se primjenjuje, ako nije u suprotnosti s Međunarodnim računovodstvenim standardima.

5.11. Izmjena uvjeta

HBOR neće prihvaćati zahtjeve za izmjenom uvjeta odobrenih kredita koji se odnose na visinu kamatnih stopa i naknada te njihov način obračuna, ako su zatražene promjene u suprotnosti s ovom Odlukom, Odlukom o kamatnim stopama HBOR-a, Pravilnikom o načinu i rokovima obračuna kamate i Odlukom o naknadama.

Prihvatljivim se smatraju zahtjevi za izmjenom uvjeta odobrenih kredita kojima se traži promjena roka korištenja kredita, promjena namjene ili iznosa kredita (povećanje do 10% već odobrenog iznosa uslijed nepredviđenih ulaganja), ako korisnik kredita na prihvatljiv način argumentira zatraženu izmjenu i ako to nema utjecaja na pogoršanje sigurnosti otplate odobrenog kredita.

HBOR će samo u izuzetno opravdanim slučajevima smatrati prihvatljivim postavljanje zahtjeva za produženjem počeka ili roka vraćanja kredita, te povećanjem iznosa kredita (za više od 10% već odobrenog kredita). U takvim slučajevima neophodno je da korisnik kredita dokaže da su nastupile okolnosti na koje nije mogao utjecati, a nisu bile poznate u trenutku odobrenja kredita. Izmjenom uvjeta kredita ne smije se pogoršati sigurnost naplate odobrenog kredita. Odgoda otplate glavnice kredita u pravilu ne podrazumijeva odgodu otplate kamata.

Ako je predmet zatražene izmjene rok, zahtjev će se u pravilu uzeti u razmatranje ako je zaprimljen u HBOR-u najkasnije mjesec dana prije nastupanja roka za koji se traži izmjena. Odluku o izmjeni uvjeta donosi nadležno tijelo HBOR-a.

Za izmjenu uvjeta kredita HBOR naplaćuje naknadu prema Odluci o naknadama.

6. Poslovi u ime i za račun drugih

HBOR će prihvaćati obavljanje poslova u ime i za račun drugih u slučaju da se oni obavljaju u ime i za račun Republike Hrvatske i državnih fondova te drugih pravnih osoba uz prethodnu odluku Uprave HBOR-a.

HBOR ove poslove obavlja uz naknadu koja je određena Odlukom o naknadama ili pod posebno ugovorenim uvjetima.

Za obavljanje svakog pojedinog posla zaključuje se ugovor.

Pri zaključenju ugovora potrebno je voditi računa o tome da prihvaćeni poslovi ne odstupaju u bitnim elementima od uobičajenih uvjeta poslovanja HBOR-a koji su definirani ovom Odlukom.

7. Osiguranje urednog vraćanja kredita

Osiguranje urednog vraćanja kredita regulirano je posebnim dokumentom.

HBOR, u pravilu, osim bjanko mjenica i/ili zadužnica uzima i sljedeće instrumente osiguranja urednog vraćanja kredita:

- nekretnine,

- bankarsku garanciju,
- jamstvo RH,
- jamstvo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- garanciju HAMAG-a i
- policu osiguranja od političkih i komercijalnih rizika.

HBOR će prihvaćati i druge vrste osiguranja, ako ih nadležno tijelo HBOR-a ocijeni prihvatljivim za HBOR.

Način osiguranja razlikuje se ovisno o tome obavlja li se kreditiranje izravno ili posredstvom poslovnih banaka.

8. Raskid ili otkaz ugovora o kreditu

HBOR će, u pravilu, otkazati ugovor u slučajevima koji su predviđeni Zakonom o obveznim odnosima (nenamjensko korištenje, insolventnost korisnika, prestanak pravne osobe ili smrt korisnika), a raskinut će ugovor u sljedećim slučajevima:

- neispunjenju obveza iz ugovora o kreditu,
- zakašnjenja u ispunjenju obveza iz ugovora o kreditu,
- povreda obveze obavješćavanja o ranijim zaduženjima,
- dostavljanje neistinite dokumentacije,
- onemogućavanja obavljanja nadzora i namjenske kontrole,
- povreda obveze obavješćavanja o promjenama koje se upisuju u sudski registar, karton deponiranih potpisa i drugo,
- otvaranje postupka stečaja ili postupka likvidacije i
- kršenja drugih odredbi ugovora o kreditu.

Postojanje razloga za otkaz ili raskid ugovora mora se nedvojbeno utvrditi, a u slučaju njihovog postojanja odluku o tome donosi nadležno tijelo HBOR-a.

9. Sporovi

U ugovorima o kreditnim poslovima HBOR će u pravilu ugovarati nadležnost stvarno nadležnog suda u Zagrebu.

10. Završni dio

Ovu Odluku donosi Uprava HBOR-a.

Ova Odluka neće predstavljati formalne prepreke za pojedina postupanja već je njezin cilj utvrđivanje osnovnih smjernica. Nadležno tijelo HBOR-a može razmatrati i prijedloge koji ne udovoljavaju u potpunosti kriterijima utvrđenim ovom Odlukom.

Odluka se ne primjenjuje retroaktivno na poslove koji su odobreni prije njezinog stupanja na snagu.

Odluka stupa na snagu danom donošenja, a obvezno se počinje primjenjivati na poslovanje HBOR-a po proteku 30 dana od njezinog donošenja.